

**SAŽETAK PRESUDE VELIKOG VIJEĆA
GRUZIJA PROTIV RUSIJE
OD 3. SRPNJA 2014. GODINE
ZAHTJEV BR. 13255/07**

Način na koji su ruske vlasti 2006. godine provele postupak uhićenja, zadržavanja i protjerivanja velikog broja gruzijskih državljana predstavlja povredu Konvencije

ČINJENICE

Predmet se odnosi na uhićenje, zadržavanje i protjerivanje većeg broja gruzijskih državljana s ruskog teritorija u razdoblju od rujna 2006. godine do kraja siječnja 2007. godine.

Prema navodima gruzijske vlade, riječ je o mjeri odmazde koju su ruske vlasti primijenile nakon uhićenja ruskih policijskih službenika u Tbilisiju dana 27 studenog 2006. godine. Navedena uhićenja dovela su do kulminacije zategnutih odnosa između Rusije i Gruzije.

Gruzijaska vlada je isticala kako je tijekom navedenog razdoblja izdano više od 4.600 naloga za protjerivanje gruzijskih državljana, od čega je više od 2.300 zadržano i protjerano dok su ostali svojom voljom napustili ruski teritorij. Istaknula je kako se značajno povećao broj protjeranih gruzijskih državljana i to s 80 na 100 državljana mjesečno, u razdoblju od srpnja do rujna 2006. godine te od 700 na 800 gruzijskih državljana između listopada i siječnja 2007. godine.

Vlada Gruzije je Sudu podnijela čitav niz dokumenata koje je tijekom rujna 2006. godine izdalo rusko Ministarstvo vanjskih poslova, policija i Ured za migraciju, a koji idu u prilog tezi kako je do naglog porasta protjerivanja gruzijskih državljana došlo zbog političkih razloga. Riječ je o dva letka koje je izdalo Ministarstvo vanjskih poslova i Ministarstvo unutarnjih poslova. Prema tim letcima, nadležna tijela su trebala poduzeti opsežne mjere identificiranja što većeg broja gruzijskih državljana koji neovlašteno borave na ruskom teritoriju u svrhu njihovog protjerivanja. Nadalje, podnijela je i dva pisma koje je Ministarstvo unutarnjih poslova tijekom listopada 2006. godine uputilo u dva moskovska okruga s uputom da se u školama identificiraju učenici gruzijskog podrijetla radi održavanja javnog reda i poštivanja pravnog poretka te sprječavanja nemira između ruske i gruzijske djece.

Ruska vlada je osporavala gruzijske navode navodeći kako nisu primjenjivali mjere odmazde prema gruzijskim državljanima već su samo poduzimale redovne radnje u vezi s protjerivanjem stranaca koji neovlašteno borave na ruskom teritoriju. Navela je kako Rusija posjeduje samo godišnju ili polugodišnju statistiku o protjerivanju stranaca iz koje proizlazi da je Rusija tijekom 2006. godine izdala oko 4.000 naloga za protjerivanje gruzijskih državljana, a u razdoblju od 1. rujna 2006. godine do 1. travnja 2007. godine oko 2.800. Ruska vlada je izjavila kako su dokumenti koje je podnijela gruzijska vlada falsificirani. Priznala je postojanje letaka koje je izdalo Ministarstvo vanjskih poslova i Ministarstvo unutarnjih poslova, ali je osporila njihov sadržaj i izjavila kako nije u mogućnosti dostaviti navedene letke jer predstavljaju državnu tajnu. Rusija je navela kako su pisma u moskovske škole poslali pretjerano revni državni službenici koji su zbog toga dobili ukor.

Tijekom 2007. godine, nekoliko međunarodnih vladinih i nevladinih organizacija izvještavalo je o protjerivanju gruzijskih državljana na području Rusije koje se dogodilo krajem 2006.

godine. U svojim izvješćima su spominjale iste one dokumente koje je u ovom postupku pred Sudom dostavila gruzijska vlada.

Pred Sudom je u razdoblju od 31. siječnja do 4. veljače 2014. godine, saslušan 21 svjedok. Devet svjedoka je predložila Gruzija, 10 Rusija, a dvoje je odlučio pozvati Sud.

Svjedoci koje je Gruzija predložila su izjavili kako su ruske vlasti nakon legitimiranja na ulicama, radnim mjestima, tržnicama i domovima, uhićivale gruzijske državljane. Nekoliko svjedoka je navelo kako su im ruske vlasti rekle da su uhićeni zbog toga što su dobile nalog za protjerivanje gruzijskih državljana. Policijski službenici su ih prvo zadržavali u policijskim postajama te potom autobusima prevozili do sudova. Sudovi su zatim donosili odluke o njihovom protjeravanju. Postupak pred sudom je trajao svega pet minuta bez ispitivanja činjeničnog stanja, a tuženike nisu zastupali odvjetnici. Suci i policijski službenici su ih odvrćali od podnošenja žalbe. Ruske vlasti su potom gruzijske državljane smještali u napućene ćelije centara za strance, u kojima su morali naizmjenično spavati, a umjesto sanitarnog čvora imali su kantu te su ih od tamo zrakoplovima vraćali u Gruziju.

Ruska vlada je predložila svjedoke iz Ureda za migracije i nadležnog državnog odvjetništva koji su svjedočili kako su gruzijski državljani imali pravo žalbe na odluke ruskih sudova te da ih nitko u tome nije sprječavao. Isto tako su izjavili kako su uvjeti u centrima za strance bili prikladni.

Međunarodna tijela koja su se umiješala u postupak pred Sudom su u svojim izvješćima opisali uhićenja, postupak pred ruskim sudovima, uvjete u kojima su zadržavani te način protjeravanja. Njihova izvješća su se podudarala izjavama svjedoka koje je predložila gruzijska vlada.

OCJENA SUDA

U odnosu na članak 38. Konvencije

Prema čl. 38. Konvencije, države članice su dužne surađivati sa Sudom te poduzeti potrebne mjere temeljem kojih Sud može učinkovito ispitati slučaj. Sud je ispitivao je li Rusija povrijedila čl. 38. Konvencije zbog toga što je odbila Sudu dostaviti letke kojima su ruske vlasti naredile protjerivanje gruzijskih državljana, navodeći kako ti leci predstavljaju državnu tajnu.

Budući da je ruska vlada imala isključiv pristup tim lecima, a odbila ih je dostaviti Sudu, Sud je utvrdio da je došlo do povrede čl. 38. Konvencije. Činjenica da je dokument označen kao državna tajna ne daje pravo državi članici da ne postupi sukladno čl. 38. Konvencije i udovolji zahtjevima Suda.

Migracijska praksa u Rusiji i iscrpljivanje domaćih pravnih sredstava

Ruska vlada je dostavila statistiku za razdoblje od 1. listopada 2006. godine do 1. travnja 2007. godine, što jasno ukazuje kako Rusija ipak prikuplja mjesečnu statistiku broja protjeranih stranaca, a ne samo polugodišnju i godišnju. Budući da ruska vlada nije dostavila godišnju statistiku za 2006. i 2007. godinu, Sud je utvrdio kako se podaci o broju protjeranih gruzijskih državljana koje je navela ruska vlada ne podudaraju s podacima gruzijske vlade. Sud je stoga odlučio pokloniti vjeru podacima koje je dostavila gruzijska vlada.

Sud je temeljem prikupljene dokumentacije, izjava svjedoka i izvješća međunarodnih organizacija utvrdio da gruzijski državljani nisu na raspolaganju imali pravna sredstva u okviru ruskog zakonodavstva.

Sud je zaključio kako se u Rusiji od rujna 2006. godine provodila politika uhićenja, zadržavanja i protjerivanja gruzijskih državljana.

U odnosu na članak 4. Protokola br. 4.

Sud je istaknuo kako je u ovom predmetu primjenjiv čl. 4. Protokola br. 4. koji zabranjuje kolektivno protjeravanje stranaca, budući da se čl. 4. Protokola br. 4. ne odnosi samo na one građane koji zakonito borave na državnom teritoriju neke države.

U odnosu na pitanje je li se protjeravanje provelo na temelju razumnog i objektivnog ispitivanja okolnosti za svakog pojedinačnog gruzijskog državljanina, Sud je utvrdio da se protjerivanje na cijelom ruskom teritoriju provodilo na isti način i to putem koordiniranih radnji upravne i sudbene vlasti.

Tijekom razdoblja koje je relevantno u ovom predmetu ruski sudovi su donijeli na tisuće odluka kojima su naredili protjerivanje gruzijskih državljana. Iako su se odluke formalno donosile protiv svakog gruzijskog državljanina pojedinačno, u postupku koji je prethodio nisu se pojedinačno ispitivale okolnosti slučaja.

Sud je naglasio kako se migracijska pitanja trebaju regulirati na način koji je u skladu s Konvencijom, iako svaka država članica uživa široku slobodu procjene glede regulacije migracijske politike. Slijedom navedenog, Sud je ustanovio kako protjerivanje gruzijskih državljana u konkretnom predmetu, predstavlja povredu čl. 4. Protokola br. 4.

U odnosu na članak 5. Konvencije

Sud je zaključio kako su uhićenja gruzijskih državljana bila proizvoljna te je stoga došlo do povrede čl. 5. st. 1. Konvencije. Sud je utvrdio da je došlo i do povrede čl. 5. st. 2. Konvencije, jer protjeranim gruzijskim državljanima nije na raspolaganju bilo učinkovito pravno sredstvo putem kojeg su mogli osporavati odluke o protjeravanju.

U odnosu na članak 3. Konvencije

Sud je utvrdio kako je zbog uvjeta u kojima su gruzijski državljani bili smješteni prije protjerivanja (napučene ćelije, nedostatak hrane i vode te higijene) došlo do povrede čl. 3. Konvencije.

U odnosu na ostale članke Konvencije

Sud je utvrdio kako je došlo do povrede čl. 13. u odnosu na čl. 5. st. 1. i u odnosu na čl. 3. Konvencije, jer protjerani gruzijski državljani nisu na raspolaganju imali učinkovito pravno sredstvo putem kojeg su mogli osporavati odluke o protjeravanju.

PRAVIČNA NAKNADA

Sud je ocijenio da odluka o naknadi nije sazrela za odlučivanje te je pozvao stranke da u roku od dvanaest mjeseci podnesu svoje očitovanje o istom.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.